

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

STAFF OF THE

REPUBLIC

B. C. P. O. 2.

66P

16258

5

497

252

5
497

ՏԵՍՆ ԵՒ ԱԵՑ

ԿԵՐՃԵՌՕՏ

ՔԵՐՈՉՆԵՐ

Ը Մ Ր Չ Տ Մ Ն Ն Ն Ք Ի Ն Կ :

Ի հայրապետութե ՏՆ ՅՈՍԷ
ՆԵՆՆՈՒ Կարբեցւոյ
սրբազնասուրբ Կաթողիկ
կոսի ամենայն հայոց :

Իրամահալ Տեառն ԲԵՂՏԵ
ՍԵՐԵՅ եշխանազնի ջալա
լեան սրբազան Լ. Ր. Ե պիսկո
պոսի և մե տրապոլաի հայ
ոց համայն Լ. դռանից :

Ի Ե Ո Ւ Ե Ի
Յամի Տեառն 1852

36437

16258

536-63

ԼՈՒՍՆԻՆ ՔԼՈՒՅ:

Ի՞նչ օգուտ է մարդոյ՝ որ ա-
մէն աշխարհքըն ստանայ, և ի-
րան անձին մնաս տայ: Կամ թէ
ի՞նչ գին կըտայ մարդ իրան
անձըն փրկելոյ համար: (Մատթ.
Ժ. 26:)

Եւ շատ երեւելի բանս քանի՞ քիչ
միտք է առնուում աշխարհքի մէջ.
Քանի՞ քիչ են հորանք՝ որ իրանց հո-
գոյ փրկութիւնըն իբր կեանքի գլու-
խաւոր գործ են համարում: Կուք
որ հիմիկ էս փոքր գրքի խօսքերըն
կարդումէք, և կամ լսումէք մի՞թէ
մին ժամանակ մտքներդ առիք են
մեծ գործըն. ցո՛ւն ձեր հոգոյ փրկու-
թիւնըն. և հիմիկ մի՞թէ էնպէս է՞ք
վարվում, որ ստանաք և վայելէք նո-
րան: Այ՛թէ էնպէս անէք, ապա էս
խօսքս, որ հիմիկ կարդալու էք յայտ-

Կի ցոյց կըտայ ձեզ էն խորհուրդի քննարկը
 և մտածմունքները որ ձեր սրտի մէջ
 տպաւորուած էն: Ինչպէս որ ինձա-
 հում մարմին կայ, էնպէս էլ հոգի
 կայ: Իմ հոգիս կապրի յաւիտեան,
 կամ ուրախութեան մէջ՝ և կամ ու-
 ղարմելութեան և խղճութեան մէջ:
 Եւս կարող է անասելի մեծ ցաւեր
 քաշել և կամ ուրախութիւններ վա-
 յելել քան թէ իմ մարմինս:

Եթէ յաւիտեանական աշխարհքին
 մտիկ տամք թիչ բան է, եթէ հստեղ
 սղքատութեան մէջ ընկած է ինձ,
 կամ մեծութեան մէջ բարձրացած՝
 էս թիչ տարիներիս ժամանակումն որ
 աշխարհքի մէջ մնալու եմ: Եթէ
 իմ մահկանացու ընկերներիցս փա-
 ռաւորվիմ կամ անարգվիմ: Եթէ իմ
 մարմինս շատ հիւանդ էլի, կամ
 առողջ, ցաւերով լցված, կամ հան-
 դստութեանով ուրախացած: Իսկ ա-
 մէս շատ թիչ բան է: Ինչու որ
 մահն հասաատ է և մտաւոր: Եւ
 տով իմ մեռած մարմնոյ վերայ կաս-
 վի թէ հողդ թող դէպի հող դառ-

նայ. և մոխիրդ դէպի մոխիր: Մայա
 թէ որ բոլոր աշխարհքըս էլ իբր
 յատուկ ստացված ունենամ ինձ, ի՞նչ
 օգուտ կըկարենայ բերել ինձ համար
 իմ մահուան սահալթումն, կամ ի՞նչ
 մոխիրաբուլթիւն կըտայ ինձ: Մայց
 ամէնից շատ հարկաւոր քրտուլթիւնն
 որ ես պէտք է անեմ, էս է՝ որ բո-
 լոր մտքով հարցնեմ. թէ իմ հոգիս
 միջնե յաւիտեան ուրմիս կըլ ինի կամ
 ողորմեւ ի, հրեշտակներին և կատա-
 րելուլթեան մէջ հասած սրբերին ըն-
 կեր կըլ ինի Մատուծոյ ալթուի չորս
 կողմոյն. և կամ կըդատապարտուի, որ
 հոգոց հանելով և ատամներըն կըը-
 ճտելով և լաց լինելով դեերի հետ
 և դատապարտված հոգիների հետ,
 տանջվի դժոխքումն. որտեղ որ սրդն
 իսկի չի մեռնիլ և կրակն իսկի չի
 ջնջվիլ:

Մայա սրա համար իմ գլխաւոր
 գործս, և ցանկաւթիւնս և ջանքս
 միշտ հենց մէնակ էս պէտք է լինի,
 որ փախչիմ էն բարկուլթեանիցն, որ
 գալու է, և մի՞ն հաստատ ժառան-

գուլթիւն գտնեմ սրբերին հետ, որ
 լուսոյ միջուկն են բնակւում: Ապա
 իրանի էսպէս է: Ար աշխարհք շատ
 աւելի է իմ մտքումս. էս հիմնկլմանս,
 թէ ոտր եկողն. որին համար եմ
 շատ աւելի հոգս անում. Այ՛ն որ
 շատ անգամ զբաղմունքի մէջ եմ լի-
 նում, և հոգս անում. թէ ի՞նչ պի-
 տի ուտեմ, կամ ի՞նչ պիտի խմեմ,
 կամ թէ ի՞նչ պիտի հագնեմ: Մայց
 երբ ճշմարտութենով քննեցի. թէ
 ի՞նչ պէտք է անել ինձ որ ապրիմ:
 Ի՞նչ որ իմ հոգոյ փրկութեան հա-
 մար ջերմեւանդ փափակ չունենամ,
 և ճշմարտութենով հոգս չառնեմ՝ ա-
 պա անսխալ կարող եմ գիտենալ
 թէ իմ վիճակս չար է, և իմ հոգիս
 կորուստի մօտն է:

ԱՆՈՐԴՆԻ ԲԱՆՈՒԹ:

Այնն ո՛վ որ մեղք է գործում,
 ու ա անօրէնութիւն է և անում.
 և հենց ինքն մեղքն անօրէնու-
 թիւն է: (մ. 3. 4. 4.)

Այլ մեղաւոր մարդ՝ միթէ մին
 ժամանակ քննեցիր, թէ մեղ քն ի՞նչ
 է: Մի թէ մին ժամանակ պարապ-
 վեցնր աստուծոյ խօսքն քննելոյ,
 որ կարեհաս անխալ իմանալ էս
 չար բանըս որ ամէն չար բանե-
 ընի գլխաւորն է: Այլ թէ էն իսկի մին
 ժամանակ չը քննեցիր, ապա քո վի-
 ճակդ չար է, և անասելի չարս
 Ղաւռ շատ պէտք է վախեհաս քո
 փրկութեան համար որ իսպառ չը-
 կորցնես նորան:

Այա սրտի մտօք մտիկ արն էս
 ասլած խօսքերիս. և քո սիրտը բար-
 ձրրացրո՛ւ դէպի աստուած և ասն.
 Տէր չնորհիր ինձ, որ քո ճշմարիտ
 լուսովդ հաստատ ճանաչեմ՝ թէ ինչ
 է մեղ քն և թէ ինչ է նորա չարու-
 թիւնն Ա՛յ՛ ճիմիկ հեոց մեղ քն ինքն
 անօրէնութիւն է, և անօրէնութիւնն
 օրէնք քաղեւն է: Այա որ օրէնքի
 ամենասուրբ աստուծոյ օրէնքին Ա՛յ՛
 որ տեղ կարելի է էս օրէնքըս գլտ-
 նել: Ա՛հա սա էն տասն պատուիրանք-
 ներումն է գրված՝ որ աստուած մօտնի

ձեռ ունի տուաւ մեզ: Մայա քննիր քո
 անձրդ. միթէ ես մի՞ն ժամանակ
 կարդանցի նորանոյ ահով լցված սրբ-
 տով և սարսափելի ձայնով, որ հար-
 ցնեմ իմ անձրս՝ թէ լինի՞ որ ես
 էլ աստուծոյ սուրբ օրէնքի ես կամ
 էն պատուիրանքն քանդեցի: Մի
 թէ մի՞ն ժամանակ մտածեցի՞ թէ
 կարելի՞ է խորհրդով էլ քանդել օ-
 րէնքն ինչպէս որ խօսքով կամ
 գործքով: Մի թէ մի՞ն ժամանակ
 մտք արի՞, թէ օրէնքն հոգևոր է, և
 ներս է մտնում միջև խորհուրդնե-
 րի մէջ, կամքի մէջ, և սրտի թա-
 գուն փափակների մէջ. և թէ ամէն
 ծուռ խորհուրդ օրէնքն քանդում է.
 և թէ ամէն գարշելի փափակ մեղք
 է. և թէ ամէն դատարկ բանի հա-
 մար որ մարդիք կը խօսեն, պատաս-
 խան պիտի տան դատաստանի օրումն,
 (Մատթ. Ժբ. 36) էն սարսափելի
 օրումն, երբ որ սրտերի քննօրն աստ-
 ուած մեր սրտի ծածուկ խորհուրդ-
 ներն կը դատէ: Անոյ ինձ. քանի՞
 դատարկ մտածմանքներ անցկացան

իմ մտքովս և ես նորանցից ամէն մեկին համար իսկի ճշմարտապէս միտք չարի, թէ ես մեղք է: (Մատթ. 7. 5.) Քանի՞ շատ դատարկ բաներ խօսեցի ես ամէն օր աւանց հողս անելոյ, թէ նորանց ամէն մեկին համար պիտի պատասխան տամ. (Մատթ. 6. 36.) Ա՛րբ բռնադատելին ինձ էս չար մտածմունքներն, խօսքերն և գործքերն՝ որ սրտի խորուձենիյն ցաւալի ձայնով աղաղակեմ. ո՞վ աստուած ողորմիր ինձ մեղաւորիս: Այժմ օրէնք բանդէն՝ մեղք չիսի, այսինքն՝ եթէ ամէն պակասութիւն որ էն օրէնքովն խնդրված կատարելութենիցն խորհրդով խօսքով և գործքով պակասված գտնելիմ. ասումեմ էթէ էս ամէն պակասութիւնն մեղք էինի, ինչպէս որ էն բան անելն, որ օրէնքն արդեւումէ. ապա քանի՞ բանի համար պիտի պատասխան տամ ես, որ լինի թէ նորանց համար իսկի մին ժամանակ միտք չարի: Ա՛հ ես ամէնիս վերայ շատ անգամ խոստովան ելայ, թէ մենք արիւնք էն՝ որ

արժանի չէր մեղ անել և թող ինք
 էն՝ որ պետք էր մեղ անել: Այն իս-
 կի առողջութիւն չըկայ մեղանում:
 Այն ինչ, ինչու որ աստուծոյն աս-
 նարդեցի, մէնակ պաշտերով խոստու-
 վան լինելով էն՝ որ իսկի չըհաւա-
 տացի և չիմայայ իմ սրտումս: Արա-
 համար ով Տէր հիմիկ զարթնայրու
 իմ խղճմտանքըս որ ճանաչեմ, և
 միտքս աւնեմ. թէ մեղքս ինչ է:

ԵՐՐՈՒՄ ԲԱՄՈՑ:

Ամէնքն մեղան չեցին և աս-
 տուծոյ փառքիցն պակասվեցան:
 (Հոօճ. 7. 23:)

Ամէնքն մեղան չեցին. ուրեմն դու
 ել իմ սիրելի կարդացողս, և ես ին-
 քըս ել: Ամեղան չեցինք, էն է՝ աստու-
 ծոյ օրէնքիցն դու քս եկինք, և նորան
 քանդեցինք. ինչու որ ոչ ով չըկայ
 արդար իսկի միւսն ել չէ. (Հոօճ. 7.
 40.) ոչ ով չըկայ որ աստուծոյ օ-
 րէնքըն պահած լինի:

Անք նորա բարոյական օրէնքի

ամէն պատուիրանքն երիցն դուրս ե-
կինք և նորանց քանդեցինք, թէ գործ-
քով, թէ խօսքով, կամ թէ չար ցան-
կու թե՛նով: Ասյանդ իմանու թիւնս շատ
ծանր է, բայց էս սաստիկ վճիռն ամ-
էն կողմանէ ճշմարիտ է: Թող սըր-
տի մտօք քննե՛ք էս բանըս, աստու-
ծոյն աղա՛ւելով, որ մեր մտքըս լու-
սաւոր է:

Եկէ՛ք էն տասն պատուիրանքն ըն-
ձեր ձեռնէ բղ առէ՛ք, և կարդացէ՛ք:
Մե՛նք առաջին պատուիրանքն քան-
դեցինք՝ ուրիշ բաներին աւելի յու-
սալով՝ և ուրիշ բաներն աւելի
սիրելով քան թէ աստուծոյն: Ինչու
որ՝ գրված է. թէ սիրիր քո Տէր
աստուծոյն քո բոլոր սրտովդ. (Մատ-
թ. 37:) Իայց մենք սորանում պա-
կասված ենք գտնւիլում: Երկրորդ
պատուիրանքն էն ձե՛ն է մտիկ տա-
լիս՝ որ նորանով պէտք է աստուծոյն
պաշտել. չէ թէ մէնակ դրսի կեր-
պարանքով և արարողութիւններով,
բայց մանաւանդ հոգով և ճշմար-
տութե՛նով: Եւ պա՛ վայ մեզ. քանի

պակասաւոր ենք ելել էն հարկաւոր
 մտադրութենիցն, էն ներսի խոնարհ-
 հութենիցն, և հոգոյ էն ջերմեռան-
 դութենիցն, որ նորա պաշտօնն է
 խնդրում մեզանից: Բաստուած հա-
 խանձոտ աստուած է: Գորք ասումէք,
 թէ իսկի մին ժամանակ անիրաւի
 պէս անիծելով և սուտ երդում ու-
 տելով չըմեղանջեցինք, և սորանով
 կարծումէք թէ երրորդ պատուի-
 րանքն պահած լինինք: Բայց ասա-
 ցէք ինձ՝ մի թէ ձեր աղօթք անե-
 ւոր, կամ սուրբ գրքերն կարդալոյ
 ժամանակուք իսկի չըթողիք աստու-
 ծոյ սուրբ անուրն ձեր պռօջնե-
 րոյն անց կենալ առանց ասոյ իմա-
 րաւոյ և միտք անելոյ՝ թէ ի՞նչ է
 էն որ անումէիք. կամ հենց էլ ա-
 ռանց միտք առնելոյ էն անուրն որ
 պռօջներով յիշումէիք: Բայց Տէրն
 սուրբ և անմեղ չի համարիլ էն՝ որ
 նորա անուրն ոչինչ բաների վերայ
 է դնում: (Աղ. Ի. 7.) Մի թէ բո-
 ւոր շաբաթն միշտ գործ ածեցիք
 հենց կապէսի բարեպաշտ վարժու-

Թիւնսերով և գործքերով, որ չոր-
 րորդ պատուիրանքն հրամայումէ. և
 աստուած պաշտու թեան վարժու թիւն-
 սերըն և գործքերըն էլ էնպիսի
 ջերմեռանդու թե՛սով կատարեցի՞ք,
 որ օրէնքն իսկի մին բան չուէնայ
 ձեզ մեղադրելոյ խորհրդով, կամ
 խօսքով, կամ թէ գործքով էլ:

Ս'վ մեղաւոր մարդ քո ձեռք
 դիր քո բերանիդ վերայ և խոստո-
 վանովիր քո անձիդ համար, որ մեղա-
 ւոր է: Այս մի թէ պէ՞տք է ինձ
 որ երկրորդ տաստակի պատուիրանք-
 սերըն էլ մին մին քննեմ և ձեր ա-
 ռաջիդ դնեմ: Ս'ի թէ դու ընկե-
 րըդ քո անձիդ պէս սիրուեմ'ս. մի
 թէ ամէն մարդկանց էնպէս աս-
 րի՞ր. ինչպէս որ դու կամենումէիր
 որ նո-րանք անէն քեզ: Ս'ի թէ
 իսկի մին ժամանակ չըմեղանջեցիր
 քո ճնօղիդ անհրաժեշտ լինելով:
 Չե՞ս գիտում որ ամէն զուր բար-
 կու թիւնս մարդասպանու թիւն է.
 (Մատթ. Ե. 22:) և թէ ամէն պիղծ
 և դարձելի ցո՛ղու թիւնն չ'ու թիւն

է. (Մատթ. Է. 28.) և թէ ճամբուկ
 հենդու թիւնն և խաբէու թիւնն, և քո
 կարողութեանս պէս աղքատներին օղ-
 նութիւն տալոյ անհոգութիւնն, դո-
 ջութիւն ե՞ն. և թէ ամէն մտածմունք
 որ սիրոյ հակառակ է՝ իննեքորդ պա-
 տուիրանքն քանդումէ. և թէ աղա-
 հութեան ամէն փափակն և ցանկու-
 թիւնն տասնեքորդ պատուիրանքին
 դէմ մեղք է: Իսկաւ ի մեք ամէնքս
 մեղանչեցինք անելով էն՝ որ օրէնքն
 արգելումէ, և չանելով էն՝ որ օրէնքն
 հրամայումէ: Աւրեմն ես ի՞նչ արի, և
 ի՞նչ չարի: Եւ մէնքն մեղանչեցին: Աւ-
 րեմն իմ վիճակս ի՞նչ է. մեղանչակա-
 նութեան և որորմեղութեան վիճակ է:
 Եւ պա ինչո՞ւ համար չխմայայ էն մին-
 չե հիմիկ: Արա համար որ՝ մեղքն
 իմ աչքերըս կուրայրուց, որ ճշմար-
 տութեան լոյսըն չը տեսնեմ:

ՉԱՐՄԱՐԴ ԻՆՈՒՉ:

Եւ ի ծեւալ լինի ամէն մարդ՝
 որ օրէնքի գրքի միջի ամէն

գրված հերոսներն չըկենայ՝ որ ամէն ըն անէ: (Պատմ. Գ. 10.)

Ի՞նչ է նշանակում էս ասանոր քառս՝ անիծեալ: Ի ստուծոյ անէծքն հորա արդար բարկութեան և սրտմտութեան յայտնութիւնն է՝ մեղքերի և մեղաւորների դէմ: Ա՛յլ է կարող նորա առաջին մասը, թէ որ նա բարկանայ: (Սող. ՀԵ. 8:) Ի՞նչն ո՛վ է անիծված. ամէն մարդ՝ թէ տղայ թէ ծեր, թէ մեծատուն թէ աղքատ, թէ գիտուն թէ անգիտ, որ իրան կեանքի բոլոր ճանապարհներուն և ամէն բանի մէջ չըպարասվի որ առանց դադարելոյ, սխալմունքի կամ պակասութեան, ամէն բաներով, թէ խորհրդով, թէ խօսքով, և թէ գործքով, կատարելապէս էն անէ, որ օրէնքն խնդրումէ. և էլ իրան անձրն իսպառ ազատ պահէ էն բաներիցն՝ որ օրէնքն դատապարտումէ. ուրեմն որ կարճ ասեմ էն ամէն մէկն է անիծված, որ չըկենայ օրէնքի գրքի միջի ամէն գրվածներուն որ ամէն ըն անէ: Եւ օրէնքըն չէ թէ գրուի արարողութեան պէս, բայց իրան

հոգևոր և շատ գերազանց նշանակու-
թեան և մեկնութեան պէս իմանալ
պէտք է: Այն էլ միտքդ բեր՝ թէ մին էլ
ասվումէ. (Յուդ. ք. 10.) թէ ով որ ա-
մէն օրէնքն պահէ, և մին բանում մե-
ղանչէ ամէն օրէնքին էլաւ պարտական:

Եւ պա հիմիկ լաւ քննիր՝ թէ էլմա
մին օր, կամ մին ժամ (սահաթ,) կամ
թէ սահաթի մին ըսպէ՝ որ նորանում
քո միտքդ սիրտդ խօսքդ և գործքդ
էնպէս գտվաւ, ինչպէս որ օրէնքն
խնդրումէ: Եւ այց անկէքն էն օրէն-
քոյն հաստատված է ամէն մարդի
վերայ որ ամէն օրէնքն չբացէ,
ամէն մեղաց համար, որ լինի, չէ
թէ մէնակ ամբարշտութեան մար-
դասպանութեան, շնութեան, և ուրիշ
էսպէսի խիտ ծանր մեղքերի համար,
բայց էլ ամէն մեղաւոր մտածմունքի
համար, և ամէն սահաթի և ըսպէի
համար, որ նորանում պակասված
գտվար քո Տէր աստուծոյն քո բոլոր
սրտովդ, և քո բոլոր անձնովդ սիրե-
լուցն: Աւրեմն օրէնքն քանի՞ շատ
անկէք է հաստատել քեզ և ինձ հա-

կառակ: Նա տարուց տարի աստու-
ծոյ բարկութիւնըն մեզ դէմ յայտ-
հուամէ. որովհետեւ մենք տարուց տա-
րի աստուծոյ դէմ մեղանջումենք: Ը-
սան. չէ՞ որ էսպէս է: Ամբող ես սուրբ
գրքերիցն միս վկայութիւն բերել և
հաստատել; Թէ սուտ լինի:

Ըստ ի՞նչ: Միթէ ամէն մէկ մե-
ղաւոր անիծված է ամէն մէկ մեղքի
համար. և ես էլ մի թէ իմ ամէն
կեանքումս անպակաս մեղք արի՞մ
Ղշմարիտ է, որ իսկի աստուծոյն ան-
կեղծ սիրով չեմ սիրել և թէ իսկի
հարա սիրովն խղճմտանք չեմ արել
հենց միս խորհրդոյ, խօսքի, կամ
գործոյ համար, և թէ իսկի միս պար-
տաւորութիւն չեմ կատարել, կամ
միս մեղքից հրաժարվել էն միայն
չ իտակ պատճառի համար՝ որ է աս-
տուծոյ սէրն:

Միթէ իմ կեանքս մէնակ չարու-
թեան անդադար ճանապարհ էլմա:
Ըստ ուրեմն իմ վիճակս կորուստի
և դատապարտութեան վիճակ է: Ա՛վ
քանի՞ ահաւոր է էս խօսքս: Ալքմն

36437

16258

յայտնի վկայումէ էս ամէնս՝ որ իմ
միտքս խաւարված է և իմ սիրտս
պնտացած: Արքան մեծ է իմ կու-
րութիւնս և խստութիւնս՝ որ կարող
եմ հեցց մին սահաթ էլ աստուծոյ
անէծքի տակն մնալ և անհագութե-
նով հանգիստ լինել: որ էլ կարող եմ
առանց դողալոյ և վախերսալոյ քուհ-
մտնել և վեր կենալ: որովհետեւ աս-
տուծոյ անէծքն մեղաւորըն ուժոխքի
մեջ պիտի քցէ:

ՆԻՆԳԵՐՈՒԴ ԲԵՐՈՒՅ:

Մեղքի պաշարն մահ է: (Է-
բ. 23:)

Մեղքն անօրէնութիւն է. և անօ-
րէնութիւնն օրէնք քանդելն է. ին-
չու որ քանդումէ հեց էն օրէնքըն
որ աստուած մարդկանց համար իբր
ամէն իրաւունքի յաւիտեանական կանոն
հաստատեց. էս է աստուծոյ բարոյա-
կան օրէնքըն: Մեղքն է՝ ամէն մեղ-
քըն և ամէն մէկ մեղքն, որ հորանց
համար աստուծոյ բանն էստեղ խօսու-

մէ: Մահն, ինչ որ էր բառդ էլնը-
 շանակէ, արդար և հաստատ հատու-
 ցումն է ամէն մէկ մեղքի համար, որ
 խորհրդով, խօսքով և կամ գործ-
 քով կատարուեցաւ: Մայց մահն ի՞նչ
 է: Մարմնոյ մահն էն է՝ որ մարմինն
 հոգուցն բաժանուումէ: Վու մեղաւոր
 ես, և հենց հիմիկ մեղքի էս պը-
 տուղներըն տեսնումես էն ամէն ցա-
 ւերովն տանջանքներովն և հիւանդու-
 թիւններովն, որ քո մարմինըդ տկա-
 րացնումես և դէպի գերեզմանն էն
 քաշում: Իրաւի որ հենց հիմիկ ամ-
 մէն օր մեռնումես դու:

Մարմնոյ մահն, կամ նորա հոգուց
 բաժանով ի՛նչ յետ կըդարձնէ նորան
 դէպի հողն որ տեղ ից որ առած է:
 Մայց մահն էստեղ մեր բնաբանի
 մէջն մին շատ աւելի սաստկի բան է
 նշանակում, այսինքն հոգոյ մահըն:
 Ա՛հ էն ի՞նչ է: Նա էնքան աւելի
 ահաւոր է քան թէ մարմնոյ մահն,
 ուրքան որ հոգին շատ աւելի պատ-
 ուական է քան թէ մարմինն: Վատ-
 ճառն որ հոգոյ մահն էն է, որ հո-

դին աստուածանից, ինչպէս իրան
կեանքի և երանութեան աղբիւրիցն
բաժանովումէ: Ա՛լ սրանից անդադար
մեղք են գուրս գալիս, որովհետեւ
աստուծոյ շնորհքն հեռացաւ. և ասիա
առաջ կամ հետոյ էնպէսի նեղու-
թիւն է ծագում հոգոյ մէջն. որ ին-
քըն իրան չարչարէ. ինչու որ՝ աս-
տուծոյ լոյսն և սէրն և բարեկամու-
թիւնն, և հորանից կախում աւելն
շնորհքներն կորան, ոտրա սրտումն:
Այս առանց աստուծոյ հոգին մե-
ռած է. այսինքն խաւարն և մեղքն
անդադար տանջումն նորան. պատ-
ճառն որ՝ աստուած հոգոյ համար
կեանքի յատուկ աղբիւրն է, ինչպէս
որ հոգին մարմնոյ կեանքին պատճառ
է: Աւրեմն հոգեւոր մահըն, կամ հո-
գոյ մահըն էնպէս իմանաս՝ որ ոչ
թէ խղճմտանքի կամ ներսի ըզգայ-
ութեան կորուստ է, բայց աստուծոյ
պատկերի և սիրոյ կորուստ է: Պատ-
ճառն որ՝ հորա սէրն կեանք է, և
և հորա բարկութիւնն մահ. (Մատթ.
ի[թ]. 6:) Այս իմ սիրելի մեղաւոր

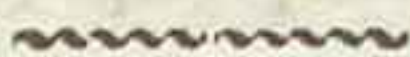

ընկեր՝ եթէ դու աստուծոյ էն շը-
 նորհքովն որ մեղաւորն հորա մօտ է
 դարձուած, դեռ կենդանացած չես,
 ապա էս է քո վիճակդ: Կու մե-
 աւած էս յանցանքնքս ըսվ և մեղքն ըսվ
 և եթէ աստուծոյ հոգոյ ձեռովն որ
 պիտի տրվի քեզ, չըկենդանանաս,
 քո էս կեանքիցս փոխվելուցն սուաջ
 ապա պէտք է որ յաւիտեան մնաս
 էս ոչորմեւ չի վիճակիս մէջն:

Ինչու որ՝ մահն որ նորա համար
 էս տեղ մեր բնաբանն խօսումէ, էն
 յաւիտեանական կեանքին դէմ դրած է,
 որ հարան պօղոսն հեռեօղ խօսքի մէ-
 ջըն յիշումէ: Այն մեղ. ինչու որ էս
 հոգեօր մահս անասելի խեղճու-
 թիւն է քերում մեզ վերայ հենց
 հիմիկ էս կեանքումս, ինչպէս որ ա-
 մէն մարդոյ փորձառնին վկայումէ
 եթէ ճշմարիտն խոստովանի: Այլա
 ի՞նչ պիտի լինի հոր գալու աշ-
 խարհքումն, որ յաւիտեանական է:
 Այն ով է կարօղ էն յայտնել: Մենք
 կարդումենք թէ Քրիստոսն խօսու-
 մէ որդնի համար՝ որ խկի մին ժա-

մանակ չի մեռնիլ և խկի չի դա-
դարիլ խղճամանքնն կծե լուց և տան-
ջե լուց և կրակի համար՝ որ խկի
միս ժամանակ չի ջնջիլ և դադար-
իլ մարմինն հողոյն հետ դժսխ-
քումն ապակահե լուց և էլ լաց լի-
նե լոյ և սուգ անե լոյ և ատամնե-
րը կրճատայնե լոյ համար և էս ա-
մէնս յաւիտեան մնալու է:

Նպա թէ որ էնպէս լինի՝ մի թէ
պատիժն անհաւասար չէ՞ յարցանքինս
Թող Նստուած արդար լինի և ա-
մէն մարդ սուտ Նա ասումէ՝ թէ
պաշարն, այսինքն մեղքերի արդար
հատուցումն՝ մահ է: Նստուծոյ ար-
դարութիւնն ստիպումէ իրան, որ ի-
րան սպառնալ իքըն և վախ տալ ըն
հէնց էնպէս էլ կատարէ, ինչպէս որ
իրան խոստմունքըն: Այլ փախէք էն
բարկութենիցն որ գալու է: Պատ-
ճառն որ՝ մեղանից ո՞վ է որ կարե-
նայ մաշացնող կրակի մէջ բնակիլ իւր
կամ թէ մեղանից ո՞վ է որ կարենայ
յաւիտեանսկան բոցի միջումն բնակ-
վիլ:

ԱՆՑՆԵՐՈՒԹՅԱՆ ԲԵՐՈՒՅՑ:

Ես ի՞նչ պէտք է անեմ որ ապ-
րիմ: (Գաղթ. 30.)

Ես է զարթնացած մեղաւոր մար-
դոյ ցաւալի հարցմունքն և քննու-
թիւնն: Օարթնացած մեղաւոր ան-
սելով ես էն մարդըն եմ իմանում,
որ գիտե՞նայ՝ թէ մեզ քն ի՞նչ է. որ
էլ ցաւալի սրտով իմանայ՝ թէ ինքն
մեղաւոր է. և թէ հրա համար աս-
տուծոյ անէծքի տակն է, և դժուկքի
կրակին մէջ քցվելոյ արժան է: Ե-
պա հիմիկ հարցնումեմ՝ մի թէ դու
զարթնացած մեղաւոր ե՞ս: Այն որ
ամէն մարդիք առ հասարակ միշտ
քնով վեր ընկած են. և ոչ ով չը-
կայ որ իրան մտաւոր կորուստըն ի-
մանայ. և էնպէս կեցումեն մնումեն
մինչև որ աստուծոյ խօսքովն և սուրբ
հոգւոյ ձեռովն վեր շարժվին իրանց
մարմնական թմրութենիցն: Եր-
րանք իրանց անձնեքին համար միշտ
աղաղակումեն՝ խաղաղութիւն խաղա-
ղութիւն, երբ որ էնտեղ խաղաղու-

Թիւն չըկայ: պատճառն որ՝ աստուած
 հաստատ է ասել: (Նոյն խոսք. 21.)
 Թէ ամբարիշտներին խաղաղութիւն
 չըկայ: Նորանք իրանց օրերըն անց
 են կայնում: օրէցօր մահըն, դա-
 տաստանըն և յաւիտենական աշխարհ-
 քըն հեռու քցելով իրանց մտքիցն
 որ խկի չըլլին նորանց. և խկի
 միւս ժամանակ էլ աստուածացունց
 գիրքերըն չեն կարդում ջերմեռանդ
 ցանկութեամբ, որ իմանան, թէ ի-
 րանց վիճակն ի՞նչ է. և խկի միւս
 ժամանակ իրանց սրտի խորութեանցն
 էլ չեն աղաղակում: Թէ աստուած
 ողորմիր ինձ մեղաւորիս: Ա՛հ թէ և
 լինի, որ էս խօսքըս ասեն՝ մէնակ
 պռօշներով են ասում և ոչ թէ մըտ-
 քով և սրտով: Ապա եթէ դու քո
 կեանքըդ դեռ էնպէս վարես՝ որ խ-
 կի ջերմեռանդ աղօթք չանես դէպի
 աստուած, ողորմութիւն գտնելոյ հա-
 սար. եթէ դեռ օրէցօր անհոգ ես
 աղօթք անելոյ համար. ապա կատա-
 րեւապէս ցոյց ես տալիս, թէ աստու-
 ծոյ կեանքիցն օտարացած ես՝ էն

տղիտու թե նոյն ուր քեղանում է, ինչ-
 պէս նա ուր իրան օրեւրն մեծ անա-
 ռակու թեան մէջ է անց կացում
 Նայց երբ ուր աստուած կամենայ
 մարդոյ սրտի մէջ ճշմարտութեան
 լոյսըն հաստատել և նորա խղճմը-
 տանքըն դարթնացնել էն ժամանակն
 վեր է կենում իբր քնի թմրութե-
 նիցն: Նպա նա տեսնուի էն, ուր ա-
 ռաջուց չիմացաւ. այսինքն թէ՛ քա-
 նի չար և դաւն է՝ աստուծոյ դէմ
 մեղանչելն: Նա ճշմարտութեան խոս-
 քի մէջն կարդումէ՝ թէ աւբա-
 ըիշտն պիտի դաւնայ դժոխքն և էն
 ա մէն հեթանոսներն ուր աստուծոյն
 մուսնումեն. (Սաղմ. թ. 18:) և էն
 կարդալովն սկսումէ դողալ: Նա ժա-
 մանակումն խոստովանւումէ, թէ ի-
 բուր ուր ես աստուծոյն մուսցել եմ,
 և նորա դէմ մեղանչել եմ. և հաս-
 տատ իմանալով՝ թէ մեղքի պաշարն
 մահ է, ցաւալի սրտալ հարցնումէ՝
 թէ ինչպէս պիտի պրծնեմ ես դը-
 ժոխքի դատապարտութենիցն:

Նապէսի մարդն բոլոր սրտի ցան-

կութեցով հարցնում է և քննում է՝ թե
ես ի՞նչ պէտք է անեմ որ ապրիմ:
Պատճառն որ՝ նա իմանում է թե
չատ վախ կայ, որ լինի թե իրան
համար իսպառ փրկու թիւն չըզտնէ
մինչև յաւիտեան: Այստեղ իրան
ամէն քարիքն երուի շահե լուի և փառ-
քուի անհամ և անախորժ է դառ-
նում նորան. ինչու որ՝ չի կարող
հորա ցաւով լցված սրտին հանդիսա
տալ և ոչ նորա խոցումված խղձը
տանքըն բժշկել: Այս սկսում է ա-
ղօթք անել և նորա աղօթքն հիմիկ
նորա սրտի յատուկ խօսքն է. և չէ
թե էնպէսի դրսի արարողու թիւն և
ծառայու թիւն, ինչպէս որ առաջուց
էր: Իրան կորուստըն իմանալով նա
վռազ է անում, որ շնորհաց աթոռին
մօտ գայ. և աստուծոյ խօսքըն կար-
դում է ինչպէս յաւիտեանական ճշ-
մարտութեան վճիռըն. և էլ էնպէս
կարդում է՝ ինչպէս թե գրվածքի
ամէն մէկ խօսքերն իրան անձին հա-
մար լինին գրված:

Ա՛յ մեղաւոր մարդ, մի թե դու մին

Ժամանակ էս հարցաքննութիւնն քրտ
մըրիք թէ ես ի՞նչ պէտք է անեմ որ
ապրիմ:

ԵՕԹՆԵՐՈՒՄ ԲԵՏՈՉ:

Լ. պաշխարեցէք՝ և աւետա-
րանին հաւատացէք: (Մատթ. մ.
15:)

Սորանք են մեր օրհնված փրկչի
ճշմարիտ խօսքերըն, որ նա ողորմելի
և պատժապարտ մեղաւորներին հա-
մար ասել է՝ ինչպէս որ ես և դու
ենք: Իսկ պաշխարութիւնն ի՞նչ
է: Իրիստոսի հոգոյ ներգործութիւ-
նըն է մարդոյ սրտի մէջն որ հորա-
նով մեղքերի չարութիւնն և պատ-
ժապարտութիւնըն հնայտի ներսի
լուսով է ցոյց տալ իս՝ մինչև որ մարդն
զարմանայ՝ թէ ինքն ի՞նչպէս դեռ
դժոխքի ներքեւն չէ ընկել և մեղ-
քերի դէմ հնայտի թշնամութիւն է
չ ինու՛մ, որ մարդըն շարժայտու՛մ է
էն իսպառ թողելոյ. և մեղաց պա-
տիժների համար հնայտի վախ՝ որ

մարդը յօժար է անում, որ բոլոր
 սրտով կամե՛նայ և ցանկանայ փրկվել
 և էն էլ միայն և իսպառ էն գործ-
 քերի և չարչարանքների ձեռովն՝ որ
 Յիսուս Քրիստոս կորած հոգիներ-
 ին համար արել է և քաշել։ Ե-
 պաշխարող մեղաւորն հաստատ ճա-
 նաչում է և իմանում. [Ժէ մեղքն
 պէտք է պատժվի, և [Ժէ նա ինքն
 էնպէսի մեղաւոր լինելով՝ աստու-
 ծոյ բարկութեան տակն է. [Ժէ մեղ-
 քն պէտք է կամ պատժվի և կամ
 թողվի. և [Ժէ ինքն կարող չէ իրան
 շատ փոքր յանցանքի և մեղքի փոխն
 էլ վճարել. և ապա [Ժէ սրա համար
 իրան ամբողջ փրկութիւնն իսպառ
 պէտք է շնորհաց ձեռովն լինել։ Եւս-
 պէս խոնարհված մարդն պատրաստ-
 ված է, որ ուրախութեամբ ընդունի
 էն փրկչի համար էլած աւետիքներն
 որ եկաւ կորած մեղաւորներն ինպրեւոյ
 և ապրեցնելոյ համար. (Մատթ. ԺԷ.
 41.) ինչպէս որ Քրի աւետարանն է
 Նա է ուրախացնող աւետիքն կորած
 և պատժապարտ աշխարհքի կամար

'Նորա գլխաւոր վարդապետութիւնն
 և քարոզութիւնն էս է՝ թէ Յիսուս
 Քրիստոս աշխարհք եկաւ որ մե-
 ղաւորներըն ապրեցի է. (մ. ՏԵՏ. մ.
 15:) 'Նա մեռաւ որ նորանց մեղքե-
 րի համար վճարէ, և որովհետեւ էն
 մին Քրիստոսն աստուած և մարդ
 է բոլորով ին կարող է կենդանի ա-
 ճել նորանց որ նորանով մօտենումեն
 աստուծոյ մօտ: (ՆԷՐ. Է. 25:) 'Պատ-
 ճառն որ նորա արիւնն անչափ
 պողաքեր էր. ինչու որ՝ մարդ էլած
 աստուծոյ արիւնըն էր. (Պարծ. Ի.
 28:) և հէսց նրա համար թափուե-
 ցաւ, որ մեղքերըն վէր առնէ: 'Նրա
 համար ով ողորմեւ ի մեղաւոր մարդ
 որ ինքդ քո անձըն էս դատասպոր-
 տում թէ և քո մեղքերդ թուով
 աւելի լինն. քան թէ քո գլխի
 մաղն, կամ քան թէ ծովու եղրի
 (ղրողե) աւաղն, և թէ և մեծ և
 ծանրացած լինին. և ինչպէս կար-
 միր որդան (ղրծղ) բայց էնպէս էլ
 յոյս կայ. ինչու որ Յիսուսի Քրիս-
 տոսի արիւնն սրբումէ ամէն մեղքե-

էն խնդրե՞լ որ ինքն իրան խօսքովն
խոսաացել է տալ մեզ:

ՈՒԹԵՐԱՐԿ ԲԵՏՕՂ:

ՂԶմարիտ է էս խօսքս՝ և ա-
մէն կողմանէ արժանի ընդու-
նեւելոյ՝ որ Յիսուս Քրիստոս
աշխարհք եկաւ մեղաւորներըն
փրկելոյ որ նորանց գլխաւորն
էս էմ: (Ս. ՏԷՏ. Թ. 15.)

Մէն էս է բոլոր աւետարանի
գլխաւոր խօսքն և վարդապետու-
թիւնն: Յիսուս Քրիստոս աստուած
է. նա ստեղծեց աշխարհքըն և էն
ամէնըն որ նորանում է. ինչու որ՝
ամէն բան նորանով և նորա համար
հաստատուեցաւ. (ՏԷ՛Ա. ԳՕԿ. Թ. 3:
Կողոս. Թ. 16) Մայց մենք նորա ըս-
տեղծվածներս նորա օրէնքըն քան-
դեցինք, և նորանից աստատուե-
ցանք: Նրա համար արդարութեան
օրէնքին նկէս նա կարող էր մեզ դը-
ժուխի մէջ քցելն ինչ (է. Լ. Է) մէջ

էն խնդրե՞լ որ ինքն իրան խօսքովն
խոսաացել է տալ մեզ:

ՈՒԹԵՐԱՐԴ ԲԵՏՕՂ:

ՂԶմարիտ է էս խօսքս՝ և ա-
մէն կողմանէ արժանի ընդու-
նեւելոյ՝ որ Յիսուս Քրիստոս
աշխարհք եկաւ մեղաւորներըն
փրկելոյ որ նորանց գլխաւորն
էս էմ: (Ս. ՏԷՏ. Թ. 15.)

Մէն էս է բոլոր աւետարանի
գլխաւոր խօսքն և վարդապետու-
թիւնն: Յիսուս Քրիստոս աստուած
է. նա ստեղծեց աշխարհքըն և էն
ամէնըն որ նորանում է. ինչու որ՝
ամէն բան նորանով և նորա համար
հաստատուեցաւ. (ՏԷ՛Ա. Ե. 10. Թ. 3:
Կողոս. Թ. 16.) Ի՞նչո՞ւ մենք նորա ըս-
տեղծվածներս նորա օրէնքըն քան-
դեցինք, և նորանից աստատուե-
ցանք: Նորա համար արդարութեան
օրէնքին նկէս նա կարող էր մեզ դը-
ժոխքի մէջ քցել ինչն լճի (ԿԵ՛ՂԵ) մէջ

որ կրակով և ծրծրով (+է-+է-րևով)
այրվումէ: Մայց՝ որքան զարմանալի
է նորա սէրն: Մատուցած մարմնոյ
մէջն երևեցաւ, և աշխարհքի մէջ
ծնվաւ: Մ^Թ նշու համար. մեղաւորնե-
րըն ապրեցնելոյ համար: Ա՛հ ինչպէս
ապրեցրուց նորանց. խաչի վերայ
նորանց համար մեռնելով, և նորանց
մեղքերըն փայտին վերայ իրան մաքմ-
նովն վեր առնելով. և հենց իրան
արիւնովն նորանց իրանց մեղքերիցն
լուանալով:

Մայս ես մի թէ մին ժամանակ
աստուծոյ էս զարմանալի սէրս միտ-
քըս առի՞: Աս մեղաւոր եմ, և մեղ-
քի մէջ ծնված. և նրա համար յա-
ւիտենական պատժի տակն քցված.
Մայց Յիսուս Քրիստոս աշխարհք
եկաւ որ մեղաւորներըն ապրեցնէ.
հենց էնպիսիներըն՝ ինչպէս որ ես
ինքս եմ: Մի թէ մին ժամանակ
բոլոր սրտով աղաչեցի՞ նորան՝ որ
իմ ապրեցնէ: Մի թէ հաւատու-
մեմ, թէ ես ողորմելի մեղաւոր եմ:
Մի թէ էն միտք եմ առնում և

լաց եմ լինում նրա համար: Այն մի
 թէ հաստատ իմանումեմ, թէ ահաք
 է որ մինչև յաւիտեան դատապարտ-
 ված լինիմ, թէ որ Քրիստոս չը-
 փրկէ ինձ: Այն քանի՞ շատ մար-
 դիք կան՝ որ իսկի չեն մօտենում
 Քրիստոսի մօտ որ փրկէ նորանց:
 Քանի՞ շատ մարդիք խաղառ անհոգ
 և անփոյտ են են փրկութեան հա-
 մար որ Յիսուս Քրիստոս մեղաւոր-
 աներին համար պատրաստել է: Բայց
 մի թէ ես ինքս էս միտքս առի՞: Այն
 թէ իմ ամէն յոյս հաստատված է
 էս ճշմարիտ խօսքիս վերայ՝ թէ Յի-
 սուս Քրիստոս աշխարհք եկաւ որ
 մեղաւորներն փրկէ: ( )Ն քանի՞
 սիրտ տուող խօսք է էս: Ազդող որ
 ես մեղաւոր եմ, և մեղաւորների
 գլխաւորն, բայց ինձ համար էլ կա-
 րելի է որ էն մեղքիցն փրկվ իմ որ
 ես գործել եմ. և էն դժոխքիցն ա-
 ղատվ իմ որ նորան ես արժանի եմ
 էլել: Միայն թէ սրտի զղջութենով
 իմ չարութիւնս ճանաչեմ, և հա-
 ւատքով մտիկ տամ Յիսուս Քրիս-

տոռին, և նորա վերայ իմ յոյսըս դը-
 նեմ: ( )Տ երանի թէ սուրբ հոգին
 զօրացնէ ինձ որ մտիկ տամ Յիսու-
 սին: Այն ինձ ի՞նչ պիտի անէի ես
 աղքատ անպիտան և սղորմելի մե-
 զաւորս, եթէ Յիսուս չըկար որ
 փրկէ ինձ: Քանի՞ ուրախութեամբ
 և խնդութեամբ պէտք է ինձ հասկսի
 ուրախացնող աւետիքներըս ընդունել
 Իբրաւի որ էս խօսքս ամէն կողմանէ
 արժանի է ընդունվելոյ. և հենց ա-
 մէնին վերայ էլ պարտաւորութիւն
 կայ որ ընդունեն նորան, որովհետեւ
 ամէնքն մեղանչեցին, և փրկութեան
 կարօտ էլան. և ամէնքն էլ որ ի-
 րանց կորուստըն իմանումեն, կարող
 են գալ նորա մօտ՝ որ կարող է նո-
 րանց փրկել: Այլ Տէր՝ սուրբ հոգի
 զօրացրու ինձ հնապէս հաւատար. որ իմ
 հոգիս էս հաւատքի ձեռովն փրկվի:

ԻՆՆԵՐՈՒԹ ԲԱՐՈՑ:

Նա որ ինձ մօտ է գալիս՝ ես
 դուրս չեմ հանիլ նորան (Յօհ.
 Գ. 37:)

(Ն) Զ քանի՞ սաստիկ սիրով ցաւա-
կից և ողորմած է կորած մեղաւորնե-
րի սիրելի բարեկամն: Արքան ինքն
հագայօղ է, որ ամէն արգելմունք և
խափանմունք դէն քյէ էն քննօղ հու-
գոյ ճանապարհից որ յօժար է լաւ ա-
ւետարանական սրայմանին պէս փըրկ-
վ իւր էս է շնորհքով հաւատքի ձե-
ւովն. (Արեո. ք. 8:) Քանի՞ մար-
դասիրութենով ցոյց է տալիս էս-
պէսիների բնութիւնն և ներսի միտ-
քըն և շարժմունքներըն՝ որ խկի
միւնն յետ չը քաշվ ի վախով և խկի
չը յուսահատովի. և աստուածային ո-
ղորմութեան ամէն քաղցրութենովն
հենց ինքն կանչումէ նորանց որ ի-
րան մօտ գան. Ասեցէք նորա յա-
տուկ խօսքերըն որ ասումէ. (Մատթ.
Ժմ. 28:) Թէ ինձ մօտ եկէք ամէն
վաստակվածներ և բեռնաւորներ՝ և
ես հանգիստ կըտամ ձեզ: Աւրեմն
հարցնումեմ. Մի թէ դուք ճշմարտա-
պէս ծանրացած և վաստակվածէք մեղ-
քի ծառայութեանիցն, և սատանայի և
աշխարհքի գերութեանիցն: Մի թէ

դուք ճշմարտապէս տրտման իջ մե-
ղաց ծանր բեռնովն ձեր խղճմտանք-
ներուսն, և դատապարտութեան վա-
խովն ձեր սրտերուսն: Ահա մարդա-
սէր փրկիչն կանգնած է և սպասուի
որ ձեզ իրան գիրկն ընդունի՝ և ա-
հա էս են նորա քաղցր խօսքերն որ
նորա բերանիցն են դուրս դալիս
թէ ինձ մօտ եկէք, և ես հանգիստ
կրտամ ձեզ: Հաւատարիմ է նա՝ որ
խոստացաւ էս. (Աբր. ժ. 23:) և կա-
րօղ չէ խաբել ձեզ: Այս չի փո-
խում էն բանըն՝ որ իրան պռօշնե-
րովն դուրս եկաւ: (Սաղմ. ձր. 35:)
Աւրեմն նորա փորձըն առէք. և նո-
րա մօտ եկէք: Այս կարօղ և կամե-
ցօղ է փրկելոյ համար. էլ ինչու հա-
մար էք երկմտուս:

Եւ այց դու ասուսէս՝ թէ մեղաւոր եմ
ես. ապա յայտնի լինի քեզ՝ որ Յի-
սուս Քրիստոս ամենակարօղ փրկիչ է:
Վու էլ աւելի հաստատուսէս՝ թէ
չատ ժամանակ է որ ես համարձակ
ապստամբված նորանից իսպառ մեղ-
քին և սատանային ծառայեցի էս

աշխարհքումս. և թէ շատ տարի է
 որ ես կատարած լրբութեանով նորա
 առաջին մեղանշեցի: Բայց թէ և
 հասկս լինի՝ էլ դու դեռ աստուծոյ
 ողորմութեան սահմանիցն դուրս չես:
 էլ քո վիճակդ հնքան յուսահատ չէ՝
 որ էս մեծ բժշկի խմաստութիւնն և
 զօրութիւնն չըկարեւայ բժշկել քեզ:
 Բայց լինի որ էլ աւելի ասես՝ թէ
 ես մեղաւոր եմ, չէ՞ թէ հասարակ ճա-
 հապարհներին պէս, բայց մեղաւոր-
 ների գլխաւորն: Բայն էս փրկու-
 թեան խօսքերս հենց քեզ վերայ է
 ուղարկւել: Պատճառն որ Յիսուսի
 արիւնն աստուծոյ արիւն է: (Գործ.
 Ի. 28:) և նորա համար ամէն մեղ-
 քից սրբումէ. (մ. 304. մ. 7.) նորա
 արդարութիւնն աստուծոյ արդարու-
 թիւն է. (Հով. 22:) և նորա
 համար բաւական է շատ ամբարիշտն
 էլ արդարացնելոյ: Արեմն չի երկ-
 մտես. և չի յուսահատվիս. ինչու
 որ՝ քո փրկիչն՝ քո ողորմելի հոգոյ
 սիրոզն հնպէս է ասում. նա որ ինձ
 մօտ է գալիս, ես դուրս չեմ հանիլ

նորանս. և նորա առաջ ին իսկի ջո-
 կութիւնս չըկայ. ինչու որ նա չի
 ուզում. որ մինս կորչի, բայց սր ա-
 մէնքն ապաշխարութիւն գանս (Ք.
 Ա. Գ. 9.) Նայց կատես դու, մի
 թէ պէտք չէ՞ ինձ, որ առաջ իմ
 սրտըս շիտակացնեմ, և իմ կեան-
 քըս դէպի լաւն փոխեմ, և ապա հա-
 մարձակիլ իմ նորա մօտ գար. Նայա
 եթէ դու մտիկ տաս և ուշանաս
 մինչև որ էս փոփոխութիւնըս քո առ-
 ձիդ կարողութենովն կատարես, իրա-
 վի է որ վերջն քո մեղաց մէջն կը-
 մեռնիս. ինչու որ դու ինքդ իսկի
 չես կարող քո սիրտըդ շիտակ առել.
 և քո կեանքըդ դէպի լաւն փոխել.
 Ահաք է որ Քրիստոս ինքն քո ան-
 ղակ առէ էս, նա ինքն ճշմարտու-
 թենով կանէ քեզ համար, երբ որ
 նորա խաչին մօտ կըգաս՝ քո մեղքե-
 րն խոստովանելով, և միայն նորա
 արիւնին վերայ քո ամէն յոյսըս դը-
 ղելով որ նորան իբր քո մեղաց ճըշ-
 մարիտ և կատարեալ քաւութիւն հա-
 ապտով ընդունիս. Նայա պէտք է

քեղ որ նորա մօտ դաս հեց Էնպէս
 ինչպէս որ ես. այսինքն ինչպէս ո-
 դորմել ի և խեղճ մեղաւոր, որ նորա
 արիւնոյն լուացլ իս, և նորա արդա-
 րութեանն իբր նոր շորով զարդար-
 վ իս, նորա հագոյն սրբվ իս և ապա
 պատրաստ լինիս նորա փառացն մաս-
 նակից լինելոյ: Այլ ի՞նչու ես երկ-
 մուսմ ընդունել էն որ նա Էնպէս
 յօժար է տալ քեղ, և էն էլ ձրի և
 աւանց արծաթի, և աւանց մեծ գին
 տալոյ: (Առաջ. ծէ. 1:) այսինքն մե-
 զաց թող յաթիւնն, սրբութիւնն և
 երկնքի արքայութիւնն: Պատճառն
 որ նորա յատուկ գործն էն է որ
 մեղաւորն ընդունի. (Այլ. ծէ. 2:)
 որ փրկէ նորանց: Այլ սրա հա-
 մար յայտնի ասաց. թէ նա որ ինձ
 մօտ է գալիս՝ ո՞վ որ լինի, կամ
 ինչպէս որ լինի, ես իսկի գուրս
 չեմ հանիլ նորան:

ՏՄԱՆԵՐՈՒՄԻ ՔՆՐԱՅ:

Մենք որ հաւատքովն արդա-
 րացած ենք, աստուծոյ հետ խա-

Ղաղուժիւն ունեցանք մեր Տէր
Յիսուսի Քրիստոսի ձեռովս
(Հոօճ. Է. 1.)

Տէրն ասումէ ամբարիշտն ըն խա-
ղաղուժիւն չը'կայ: (Նայց. խր. 21.)
Պատճառն որ էն մեղաւորն որ դեռ
մեղաց թողուժիւն չի ստացել չի
կարող աստուծոյ հետ խաղաղուժիւն
ունեցալ:

Քանի ժամանակ որ նորա խըղձ-
մտանքն դեռ թմբացած է, կարելի է
որ նա անհող և անվախ լինի: Նայց
երբ որ նորա աչքերն կըբացվի, և
նորա սիրտն կըսկսէ իմանալ իրան
կորուստըն, էն ժամանակն շուտով
կըձանսալէ՝ թէ ինքն ողորմելի է,
մինչև որ հենց աստուած ինքն խա-
ղաղուժիւն հասցնէ և շնորհէ նորա
մեղքով դատապարտված հոգոյն: Եր-
դարանալն էն է որ մեղաց թողու-
ժիւն ենք ստանում և աստուծոյ
առաջին ընդունելի ենք լինում:
Նայց մեղաց թողուժիւնըն և աս-
տուծոյ առաջին ընդունելի լինին
իսկի մին բանով չենք կարող ստանալ

քայց մէնակ Յիսուս Քրիստոսին
 հաւատալով որ նա իրան պատուա-
 կան արիւնոյն մեր մեղքերն քա-
 ւեց: Ապա երբ որ շորհք տրվել
 ինձ որ հաւատամ. թէ Յիսուս Քր-
 իստոս իմ մեղքերս վեր առաւ, եւ
 իսկի մին քան չըկոյ որ կարենայ իմ
 խղճմանքս խառնել յետ: Ինչու որ
 էն ժամանակն խաղաղութիւն ունիմ
 աստուծոյ հետ: Օարթնացած մար-
 դոյ խառնութիւնն իրան մեղքով
 դատապարտված խղճմանքիցն, և նո-
 րա մեղաց ծանր բեռնիցն է դուրս
 գալիս՝

Աւրեմն երբ որ ողորմելի և վա-
 խով բռնված մեղաւորն անդեակ
 լինի՝ թէ Քրիստոս հեց Կապիսի-
 ներին համար մեռաւ, ինչպէս որ
 ինքն է: և թէ քրիստոս աստուած է
 որ կարող է մեղաւորներն գլխաւո-
 րն եւ վերկել. և թէ նորա աշխարհք
 գալոյ յատուկ պատճառն հեց էս
 էլաւ. և թէ՛ նա ինքն ասաց. նա որ
 ինձ մօտ է գալիս՝ էս դուրս չեմ
 հանիլ նորան (Յօհ. 7. 37.) ասու-

մեմ՝ երբ որ ողորմելի մեղաւորն
 էս ամէնս իմանայ և հաւատայ, ապա
 հա խաղաղութիւն ունի աստուծոյ
 հետ. և էն ժամանակն կարող է աս-
 տուծայն իրան հայր կանչել, կարող
 է ամէն բանի համար աստուծոյ վե-
 րայ իրան յոյսըն դնել. կարող է շատ
 ուրախութեամբ մահի համար էլ
 մտածել, և աստուծոյ էն փառաց յու-
 սոյն ուրախանալ: Ա՛լ մեղաւոր
 մարդ ասն մի թէ դու էօպէսի ե-
 րանելի վիճակումն էս հաստատուած
 դիտումես սր քեզ փրկութիւն չբկայ
 եթէ դու Քրիստոսի հետ մահակ-
 ցութիւն չունենաս. և թէ իսկի մին
 բանով աստուծոյ հետ խաղաղութիւն
 չբկայ, բայց մէնակ Քրիստոսի ձե-
 ուոյն. և թէ քո կեանքդ իսպառ ո-
 ղորմելի պէտք է լինի և քո մահդ
 յաւիտենական խղճութեան և տան-
 ջանաց սկիզբն պէտք է լինի, թէ որ
 քո մեղքերդ Քրիստոսոյն չըթող-
 վին քեզ:

Այլ թէ մտիկ տամ Քրիստոսին ինչ-
 պէս մին մէնակ փրկչին, և հենց իմ

առնիցս յուսահատ էլած փափհիմ
 նորա մօտ փրկվելոյ համար. ապա
 աստուած ինձ վերայ էլ չի բարկա-
 նալ. և իմ մեղքերն որ շատ էին
 թողված կը լինին. և իմ առնս ըն-
 դունելի կը լինի նորան. և թէ որ
 պատահի ինձ որ հենց էս գիշերուս
 մեռնեմ, հաստատ յուսով աստուծոյ
 մօտ կը դնամ, Ո՛հ քանի՜ երանելի է
 էս վիճակս՝ որ սրանում իսկի վախե-
 նալոյ պատճառ. չըկայ ո՛չ կեանքիս
 մէջն և ո՛չ մահի մէջն: Ինչու որ՝
 նորանում աստուած մեզ բարեկամ
 ունիսք, յիսուսըն փրկիչ, սուրբ հո-
 գին մեզ մխիթարիչ, մահն մեզ բարե-
 կամ, երկնիսքն մեզ տուն, և յաւի-
 տեն սկան աշխարհքքն խաղաղութե-
 նով և ուրախութեամբ լցված և մեր
 առաջին դրած: Այլ մեզու որ մարդ
 ասն մի թէ էս է քո հոգոյ վիճակն:

ՏՆՄՆՈՒ ՄԻՆ ԲԱՐՕՕ:

Ձեզ հաւատացեալն երիզ հա-
 մար պատուական քար է. (Թ.
 Պեռ. Բ. 7:)

Մաքեալն էս տեղ ողորմելի կորած մեղաւորների սիրելի բարեկամ Յիսուսի քրիստոսի համար է խօսում։
 Կա որ մեզ վերայ ողորմած էլաւ՝
 երբ որ մենք ինքս մեղքերին ծածաւայելով մեր անձներին վերայ
 անողորմ էլանք. որ էլ մեր տեղակ
 մեռաւ՝ երբ որ արդար օրէնքի իրաւունքին պէս արժանի էինք դժոխքի մէջ քցվելոյ։

Մյա հիմիկ թէ որ հաւատաք
 թէ ձեր մեղքերն կըղատապարտէին
 ձեզ, թէ որ քս նորանց իրան անձնայն
 վեր չէր աւել. և թէ պէտք էր ձեզ
 մինչև յաւիտեան անիծված լինիլ
 թէ որ քրիստոս ձեզ համար անէծք
 չէր էլել. և թէ որ խոնարհուլթե-
 անով հաստատ գիտենանք ձեր սրտե-
 րումն՝ որ նորա արիւննայն թողու-
 թիւն էք ստայել. և թէ որ կարող
 էք մտիկ տալ նորան ինչպէս թէ
 հե՛նց ձեզ վերայ կաւէր էն՝ որ ա-
 լետարանումն էն աղքատ մեղաւոր
 կնկանն ասայ. (Պ աւ. է. 48. 50.)
 Թէ զնա խաղաղուլթեանով, քո մեղ-

քերդ թողլած էն քեզ, ասումեմ.
 եթէ էս ամէնս լինի ձեր սրտումդ՝
 ապա Քրիստոս պատուական է ձեզ
 համար, և սիրումէք նորան աւելի
 քան թէ ամէնքն: Սիրումէք նորա
 համար մտածել նորանից լսել նո-
 րանից խօսիլ, և ինչ որ մինանգամ
 նա պատուիրել է՝ ցանկանումէք էն
 անել, և ինչ որ մին անգամ արգե-
 լեց՝ էն անելուցն խսպառ և ամէն
 աշխարհքըն էլ ստանալ: Ապա դուք
 հիմիկ նոր ստեղծված էլաք, և կարող
 չէք էնպէս ապրիլ և վարիլ ինչ-
 պէս որ մին ժամանակով ապրումէիք.
 պատճառն որ նոր ծնվաք, շինն անց-
 կացաւ, և հիմիկ ամէնն նոր էլաւ
 (Թ. Արդ. Ե. 17.) Ինչ բան որ մին
 ժամանակ ատումէիք, ինչպէս որ ա-
 ղոթքըն, օրհնաբանութիւնքըն, քարոզ
 լիւն, և աստուծոյ խօսքը կարդալըն,
 հէնց էն հիմիկ սիրումէք, և ինչ որ
 մին ժամանակ սիրումէիք, ինչպէս
 ունայն խօսակցութիւններըն և ոչ-
 ինչ փուչ ուրախութիւններըն, և ըզ-
 քաղմունքներըն, հէնց էն հիմիկ ա-

տու մէք՝ և յետ էք դառնում նո-
 րանից, շիմիկ կարող չէք քուն
 մտնել գիշերումն եթէ առաջ չը-
 գոհանաք ձեր ողորմած փրկչիցն էն
 ամէն պարգևներին համար՝ որ յե-
 րեկումն տուաւ ձեզ և էլ եթէ ա-
 ռաջ չը յանձնէք ձեր անձները
 նորա պահպանութեանն գիշերի պա-
 ասհմունքների երեսիցն, և նորա
 ձեռքն տաք ձեր հողիները որ՝ եթէ
 հենց էս գիշերումն մեռնիք, հա ի-
 րան մօտ ընդունի ձեզ իրան արքայ-
 ութեան մէջ: Ա՛յ՛ էրբ որ աւաւո-
 տանց վեր կե՛նաք՝ կարող չէք դուրս
 գալ աշխարհքի մէջ ձեր օրինաւոր
 դոքթերըն կատարելոյ համար, ե-
 թէ առաջ աղօթքով չաղաչէք նո-
 րան՝ որ պահէ ձեզ աշխարհքի թա-
 լակներիցն, և սատանայի փորձանք-
 ներիցն: Աստճառն որ՝ ձեր ցանկու-
 թիւնն և փառակն մէնակ էն է՝ որ
 հաճոյ լինիք ձեր սիրելի փրկչին:
 Ա՛յ՛ նրա համար ամէն բաներիցն ա-
 լելի նորան տրամայնելուն վախե-
 ճումէք: Նրա համար թէ ուտէք:

և թէ խմէք, ցանկանումէք ամէնքն,
աստուծոյ փառաց համար անել: (Ս.
Կորն. Ժ. 31:)

ՏՆՍՆԵՐԿՈՒՄԻ ԲԵՏՈՑ:

Զեռեցէք սրբու թեանն, որ
առանց հորան ոչ ոմ տէրին չի
տեսնիլ: (ՍԷՐ. ԺԲ. 14:)

Նստուած սուրբ Նստուած է: Քը-
րիստոս սուրբ փրկիչ է. աստուծոյ
հոգին սուրբ հոգի է, երկնքի ար-
քայու թիւնն սուրբ տեղ է. հրեշ-
տակներն սուրբ հրեշտակներ են. և
աստուծոյ ամէն փրկված ժողովուր-
դն սուրբ ժողովուրդ են: Աւրեմս
մի թէ ես էլ սուրբ եմ. թէ որ չեմ
ահա՛ սուրբ գիրքն վկայումէ ինձ. որ
աստուծոյն չեմ տեսնիլ և հեցս էլ
չեմ կարող տեսնիլ: Մայց ես սրբ-
բու թիւնս ոչ թէ մէնակ կեանքի
գրսի բարեգործութիւն և բարեձե-
ւութիւն է. ինչու որ՝ գրսի բարե-
ձեւութիւնն էն տեղ էլ կարող է լի-
ակն՝ որտեղ որ ճշմարիտ սրբութիւն

ջրկայ. Թէ և սրբութիւնն ինքն կա-
 րող չէ աւանց բարեգործութեան
 լինիլ: Թէ որ սուրբ ես ոչ մէնակ
 մեղքիցն ես յետ քաշվում, բայց էլ
 ճշմարտապէս նորան ատումես քո սրբ-
 տումդ: Ամէն մեղքերըն էլ ատումես
 ինչու որ էն ամէնըն որ աստուծոյ
 կամքին հակառակ է, ատումես և
 զղվումես. մինչև որ էլ քո էն զըզ-
 վ ինն ինքն քո անձին վերայ է դառ-
 նում. նրա համար որ դեռ միշտ մե-
 ղաւոր ցանկուլթիւն է մնում քեզա-
 նում: Պատճառն որ եթէ քո մեղ-
 քերըն քննումես ոչ մէնակ քո կէ՛ցա-
 դավարութեանումն կըզտնես, բայց էլ
 քո սրտումդ. ինչու որ եթէ սուրբ
 մարդ ես, ապա քո խղճմտանքդ ցա-
 ւումէ՝ ոչ մէնակ գործքերի և խօս-
 քերի համար, բայց էլ քո մտած-
 մունքների և ծածուկ ցանկուլթիւն-
 ների համար, որ մեղաւոր ե՛ն: Աւ-
 րեմն ցանկանումես որ ոչ մէնակ աշ-
 խարհքի աչքումն բարեձև երևես,
 բայց որ աստուծոյն հաճոյ լինիս՝ որ
 քո միտքդ և սիրտդ աստուծոյ կամ-

քին և հաճոյութեան հաւասար լինի
 Երաճի հասէս է: Միտքդ բեր՝ որ
 գրված է (թէ) առանց սրբութեան
 ոչ ով կարող չէ տէրին տեսնել: Ար
 քիչ խօսքով ասեմ. սրբութիւնն աս-
 տուծոյ սէրն է որ մեր սրտերի մէջ
 փռված է էն սուրբ հոգոյ ձեռովն՝
 որ տրվւած մեզ:

Հենց էս սէրս շարժուի մեզ որ
 ամէն բանի մէջ սուրբ հնազանդու-
 թիւն ցոյց տանք և աստուծոյ խօսքն
 էն կանոնն է լինում որ նորան պէս
 մեր կեանքի բոլոր ճանապարհները
 շիտակենք է կառավարենք. և աս-
 տուծոյ փառքն մեր առաջին դրած
 է ինչպէս որ մեր ամէն կենցաղա-
 վարութեան և գործքերի պատճառն
 և վերջն: Մայց հիմիկ ոչ ով կարող
 չէ երկնքի արքայութիւնն մտնել
 մինչև որ սրբված լինի: Հաճատու-
 մե՞ս դու սրան. և քո սրտումդ ա-
 ղօթք էս անում, թէ Տէր ամենեին
 սրբի՛ր ինձ, հոգոյ, մտքի, և մարմնոյ
 կողմանէ: Այժմէ հասէս է, ասլա Տէ-
 րըն սկսել է իրան բարի գործն քո

սրտուամբ, և էն էլ կրկատարէ մին
չև Յիսուսի Քրիստոսի օրն, որ
դու սո՛րբ և անարատ կանգնիս նո-
րա առ աջին սիրով:

ՏԵՄՆԵԻ ԵՐԱՄԻ ԲԱՄՈՉ:

Մտիկ տանք էն երանելի
յուսոյն՝ և մեծ աստուծոյ և մեր
փրկիչ Յիսուսի Քրիստոսի փա-
ռաւոր յայտնութեանն (Տեպտո
Բ. 13.)

Քրիստոսին հաւատացած մարդոյ
երանելի և առանձնական շնորհքն
էս է, որ իրան տէրի մին էլ դաւոյն
և յայտնութեանն մտիկ տայ: Յիսուս
խոստացաւ՝ թէ ինքն մինէլ կըզայ, և
թէ շուտով կըզայ: (Յայտ. Եբ. 20.)
Նա յայտնեց թէ իրան դալն յանկար-
ձակի պիտի լինի ինչպէս գեշերվան
գողի դալն: (մ. Թեո. Ե. 2.) Այս
ճշմարիտ հաւատացեալն է էնպէսի
մարդ՝ որ յուսով խնդրուէ նորան
սպասուէ նորան, և պատրաստ է ու-
րախութեանով ընդունել նորան: Պատ-

Ճառն որ՝ նա հաստատ գիտումէ՝ որ
 տէր Յիսուսն կը յայտնվի երկնքիցն
 իրան զօրութեան հրեշտակներովն
 կրակի բոցով վրէժ առնելոյ նոր-
 րանցից որ աստուծոյն ջե՛ն ճանաչում,
 և մեր տէր Յիսուսի Քրիստոսի ա-
 ւետարանին ջե՛ն հնազանդվում, որ
 նորանք պատիժ կը քաշեն յաւիտե-
 նական կորուստըն Տէրի երեսիցն՝ և
 նորա փառաւոր զօրութենիցն: Իսպ
 նրա վերայ էն էլ գիտումէ թէ նոր-
 րա մին էլ գալոյ պատճառն էն է,
 որ փառաւոր լինի իրան սրբերումն
 և զարմանալի իրան հաւատացեալ-
 ներումն: (Բ. Թ. Գ. Գ. 7. 8.) Նրա
 համար էլ նա մտիկ է տալիս էն
 երանելի յուսոյն: Պատճառն որ Յի-
 սուսի Քրիստոսի ձեռովն խաղաղու-
 թիւն ունի աստուծոյ հետ. որովհե-
 տե էն մեղքն և յանցաւորութիւնն
 որ ամէն վախիտ պատճառ է, հեռու
 վեր կալվաւ նրանից: Նա հաւատումէ՝
 թէ դատաւորն իրան բարեկամ է, և
 նրա համար շատ ուրախ յուսով մտիկ
 է տալիս նորան: Նա իմանումէ թէ

Իրան հիմնիվան վ իճակն իրան յա-
 տուկ հանգիստ չէ. պատճառն որ՝
 Թէ և մեղաց դատասարտութիւնն
 նորա խղճմտանքիցն՝ և մեղաց սէրն
 և զօրութիւնն նորա սրտիցն՝ վէր է
 կալվել. բայց էնպէս էլ նա տրտմու-
 Թե՛նով է իմանում. Թէ դեռ մեղք
 կայ բնակված իրանում և հրա հա-
 մար շատ ցանկանումէ Քրիստոսի
 գալոյն՝ որ էն իսպառ քանդէ և վէր
 առնէ: Ան յոյսն որ նա ունի՝ երա-
 նելի յոյս է. պատճառն որ էն բա-
 ներն որ նորանց յուսով մտիկ է աա-
 լիս. ամէնից պատուելի էն, և միշտ
 կենալով և մնալով յաւիտեհական և
 հաստատեն էն մարդոյ համար, որ
 հաւատքով և յուսով սպասումէ հո-
 րանց: Մե՛նք որ էս մարմնոյ և ա-
 ըիւնի ծածքի տակն ենք. (ք. Աղբն.
 Է. 4.) մեղքով, չեղութե՛նով, և
 փորձութե՛նով ծահրացած զզվումենք
 բայց մեր Տէր Յիսուսի Քրիստոսի
 փառաւոր յայտնութեան ժամանակն
 աստուծո՛ծ ամէն արտասուենքն կըսրբէ
 մեր աչքէ ընցն, և էլ մահ չի լի-

նիլն ո՛չ սուղ, ո՛չ աղաղակ, ո՛չ ցաւ,
 ո՛չ աշխատանք էլ չի լինիլ. ինչու
 որ՝ աւաջինն անցկացաւ:

ՏԵՄՆ ԻՆ ԶԱՐԴԱՊՊՎ ԿԸ- ՄԱՕ:

Թի՛ է որ դուք որ չար էք՝ դի-
 տումէք բարի պարզեաներ տալ
 ձեր որդոցն, էլ որքան աւելի
 ձեր եկնաւոր հայրն բարի բա-
 ներ սուրբ հոգին կըրտայ նորանց
 որ խնդրուեն նորան: (Ղուկ.
 Ե. 4.)

Եւ խօսքերովս մեր մարդասէր
 հայրն՝ որ երկնքումն է թոյլ է տա-
 լիս մեզ, որ մին շատ հարկաւոր բան
 հեց մեր խղճմտանքովս իմանանք և
 հաստատենք:

Եւ մեր միտքս է բերում էն շարժ-
 մունքներն և քաղցր սէրն որ իբր
 ծնողք որդոյ վերայ ունինք, որ մեր
 յոյսն հաստատէ, և զարթնացնէ. և
 սրա համար ասումէ. ձեզանից ով է

Էն հայրն որ նորանից իրան որդին
 հաց խնդրէ, մի թէ քան կըտայ նո-
 րան: Այլ թէ մի սոված երախայ ի-
 րան հօր մօտ գայ՝ և ասէ նորան.
 Ի՞նչ հայր սովամահ կորչումեմ, հաց
 տուր ինձ որ ուտեմ. ասա հայրն
 թէ որ գաղանից աւելի չար չըլինի
 մի թէ քար կըտայ իրան որդոյն՝ մի
 թէ կըծիծաղէ նորանով: Այլ թէ որ
 ձուկըն խնդրէ՝ մի թէ օ՞ճ կըտայ
 նորան. կամ թէ որ ձու խնդրէ՝ մի
 թէ կնիծ կըտայ նորան, որ սպանէ
 նորան: Իրաւի որ չէ: Աւրեմս իր-
 քան աւելի էլ ձեր երկնաւոր հայ-
 րըն, որ նորա սերն աշխարհ մեծ է
 իրան սգորմելի մեղաւոր որդոյ վե-
 րայ քան թէ ձերն, ձեր մարմնոյ ծը-
 նուկի վերայ՝ բարի բաներ ցուրբ
 հոգին նորանց կըտայ, որ խնդրումեն
 նորան: Այս սգորմելի և անխելք
 մեղաւոր եմ: Այս կարօտութիւնն ու-
 ճիմ իմ ահ ձրս ձանաչելոյ՝ որ աս-
 տուծոյ աւաջին մեղաւոր եմ, և նո-
 րա արդար բարկութեան ներքեւ
 վեր ընկած: Այս կարօտ եմ որ Յի-

սուս Քրիստոսին ճանաչեմ որ նա
 իմ փրկիչ է. պատճառն որ նորան
 ճանաչելն յաւիտեհական կեանք է:
 Մայց էս փրկութիւն տուող գիտու-
 թիւնըս մէնակ երկնաւոր և աստ-
 ուծածային ուսմունքիցն կարող եմ ըս-
 տանալ: Ա՛յ խոստացաւ ատլ իրան
 սուրբ հոգին, որ աղքատ և անխելք
 մեղաւորին, որ իրան անխելքութիւ-
 նըն իմանումէ առաջնորդէ էն ամէն
 ճշմարտութեան մէջ որ հարկաւոր է
 նորան մսիթարեւոյ և փրկեւոյ հա-
 մար: Ա՛յ տէր թող քո սուրբ հոգիդ
 սովորցնէ ինձ:

Էս ոչորմեւ ի և անօգնական մե-
 դաւոր եմ, և օրէցօր ճանաչումեմ
 թէ կարողութիւն չունիմ որ աս-
 տուծոյ որդոյն հաւատամ: Մայց էն
 հաւատքն որ Քրիստոսին ընդունումէ
 ամէնիցն աւելի հարկաւոր է փրկեւոյ
 համար: Ի՛նչ խղճմտանքս՝ խռովված
 է իմ մեղքերի պատճառովն. ցանկա-
 նումեմ և կարօտ եմ որ ճանաչեմ
 նորան, և նորա յարութեան զօրու-
 թիւնըն: Մայց էնքան անկարելի է

ինձ իմ անձիս զօրութեան ջանքովն
 հաւատար զբքան որ անկարելի է
 ինձ մին աշխարհք ստեղծել: Մայց
 աստուծո՞ւմ խոստացել է տալ իրան
 սուրբ հոգին որ հաւատքն ստեղծ է
 և գործ է ամէն մէկ մեղաւորի սըր-
 տումն, որ խոնարհութենով աղաչու-
 մէ իրան: Ա՛յ տէր օգնութիւն արա՛
 ինձ, էնպէս հաճատար որ իմ խըղձ-
 մտանքի խաղաղութիւնն, իմ հոգոյ
 փրկութիւնն, և քո անուան յաճիտե-
 նական փառքն հաստատվի:

Աստուծո՞ւմ իրան սուրբ հոգին նո-
 րանց է տալիս՝ որ խնդրու՞մեն նո-
 րան: Ա՛նք առանց նորա օգնակա-
 նութեան ոչ ինչ ջէնք կարող անել
 բայց մէնակ մեղանջել որ հէնց նո-
 րանով մեր անձնէրըս ասկանու՞մենք
 և կորցնու՞մենք: Ա՛ի թէ իմանու՞մես
 դու թէ կարօտ ես էն օգնականու-
 թեանն: Ա՛յ մի թէ էն կարօտու-
 թիւնն և անչախ խեղ ջութիւնն տա-
 նու՞մես, քեզ շնորհաց աթոռին մօտ,
 որ աստուծոյ ամէնից հարուստ շը-
 նորհքն ստանաս: Ա՛ի թէ դու էլ

Էնպէս խնդրու՞մես՝ ինչպէս մին սո-
 ված եարխայ իրան հօրիցն հաց է
 խնդրում: Իրա՞ն է որ միտքդ ա-
 ուիր քո անխե լքութիւնդ՝ էնպէս որ
 բոլոր սրտով սուրբ հոգոյ աստու՛ճա-
 ծային ու՛սմունքն խնդրես. և ճանա-
 չեցի՞ր քո անօգնական վիճակդ՝
 էնպէս որ աստու՛ճանից օգնականու-
 թիւն խնդրես:

Խնդրեցէ՛ք՝ և կըտրվի ձեզ՝
 ման եկէ՛ք և կըզանէ՛ք, դունն է՛ ա-
 կեցէ՛ք՝ և կը բացվի ձեզ: Միտքդ
 բեր՝ որ աստու՛ճ կարօղ չէ իրան
 խօսքն քանդել: Եթէ խնդրեցիր՝ և
 չաւիր, իմացիր որ ջերմեռանդու-
 թե՛սով չը խնդրեցիր: Դու քո պա-
 կասութիւնդ չես իմանու՛մ: Եւ պա-
 խնդրիր աստու՛ճանից որ տայ քեզ
 քո պակասութիւնդ ճանաչել, և ա-
 պա նա կը լցնէ նորանց. աղաչիր նո-
 րան որ սովորոյնէ քեզ աշօ՛թք անել.
 Եկ նորա մօտ ինչպէս աղքատ, ան-
 խե լք, ան միտ, և թուլացած մանուկ
 պատճառն որ՝ եթէ չըդաւնար, և
 չը լինի՛ք երախտանելի նման, կարօղ

չէք երկնքի արքայութիւնն մտնել
 (Մատթ. ԺԵ. 3:) Ապա ուրեմն ո՛վ
 Տէր շնորհիւր մեզ էս հոգիս, որ ե-
 րախաւսերի նման լինինք:

ՏՆՄՆ ԵՒ ՀԻՆԳԻՆՐՈՒՊ ԲՆՐԱՉ:

Մարդկանց համար սահման-
 ված է մին անգամ մեռնիլ. և նո-
 րանից ետև դատաստանն: (Աբր.
 Ժ. 27:)

Ես և դու մահկանացու՛ ստեղծ-
 վածներ եք: Մենք տեսինք որ մեր
 բարեկամներիցն և ազգականներից
 շատերն գերեզմանի մէջ դրվան. շա-
 տերն որ մեզ նման առողջ էին, և
 յոյս ունէին, որ էլ շատ ժամանակ
 մեզ հետ ապրին էս երևելի աշ-
 խարհքումս. մենք տեսինք որ մին
 քանիսն շատ օրվան հիւանդութենով
 և տկարութենով մաշ վեցան և կեան-
 քիցս վեր կալվան, և մին քանիսն յան-
 կարծակի էս կեանքիցս կտրվեցան՝
 առանց իմանալոյ իրանց մեռնելոյ

սահաթըն Մէհակ աստուծո՞ւ է գի-
 տում, թէ մե՞նք երբ պիտի հորանց
 ետեւէն գնանք դէպի յաճիտե՛նական
 աշխարհքն: Մե՞նք մեր վերջին օրն
 իսկի չե՛նք գիտում, պատճառն որ՝
 մեր ժամանակհերն աստուծոյ ձեռքն
 են, և կարելի է որ հենց էս գիշե-
 րումս մեր մեռնելոյ սահաթն գայ:
 Տայց հաստատ են ե՛նք գիտում, թէ
 պէտք է որ մեռնելոյ սահաթն գայ.
 և են էլ հաստատ գիտումե՛նք թէ
 նա շատ հեռո՞ւ չէ մեզանից. միայն
 թէ որքան մօտիկ լինի՞ են չե՛նք
 գիտում: Տայց հիմիկ եթէ էս ամէնն
 ճշմարիտ է. ապա ի՞նչ անմտու-
 թիւն և յիմարութիւն է. ճշմարիտ
 ապաշխարութեան հարկա՛նք գործն
 հեռո՞ւ քցել և օրէցօր հորա ուշա-
 ցիւել: Հաստատ չե՛նք գիտում. եթէ
 աւա՛ւօտըն ենք տեսնելու: Արե՛մս
 որովհետեւ ապաշխարութիւնն աս-
 տուծոյ պարգև է, ապա մե՛նք եթէ
 ծուլանք են էս օրումս խնդրել և
 հորա զգուշացնող ձայնն չըլտե՛նք
 իրաւի որ նա կասէ մեզ ինչպէս որ

առակներու մն ասել է. Թ. Թ. 24. և Թ.)
 Թէ որովհետեւ ես կանչուածի և չե-
 իք լամ. իմ խօսքերը երկարացը-
 նուածի. և ակարջ չեիք դնում. բայց
 իմ խորհուրդները անարդուածիք. և
 իմ խրատներն ակարջ չեիք դնում:
 Այա սրանից ետեւ ես կը ծիծաղեմ
 ձեր կորստանք և ուրախ կը լինիմ
 երբ որ նեղութիւն և սրաշարժելն
 կը գայ ձեզ վերայ: Այն երբ որ յան-
 կարծակի խառնութիւն կը հասնէ ձեզ
 և կործանւի ինչ մը ընկ (Գործարկի Կարգ)
 համարութեամբ կը գայ. կամ երբ սա-
 տակի ինչ կը հասնէ ձեզ վերայ. կը լի-
 նի որ ինչ կանչէք. և ես չեմ լսիլ
 ձեզ. չարերն կը խօսուրեն ինչ և չեն
 գտնիլ: Ահա զոր իմաստութիւնը
 ասեցին և Տէրի վախը չը խօսու-
 րեցին:

Առնելուցն ետեւ տատաստանն է
 գալիս:

Անք ամէնքս պէտք է Բրիտանո-
 սի դատաստանի աթուի առաջին
 կանգնինք որ ամէն բանի համար
 պատասխան տանք, որ մարմնոյ մէջ

գործեցինք, թէ բարի լինի և թէ
 չար: Ապա ով է որ պէտք է էստեղ
 կանգնի. ամէն մէկն, թէ փոքրն թէ
 մեծն, թէ մեծատունն թէ աղքա-
 տըն, ինչո՞ւ որ իսկի ջոկուեթիւն կամ
 զանազանուեթիւն չըկայ: Ապա դու
 և ես պէտք է երևինք էստեղ: Եւ այց
 ի՞նչո՞ւ համար շէնց նրա համար
 որ ամէնակարող դատաւորի առաջին
 մեր ամէն ծածուկ խորհուրդներն
 համար և մեր ամէն ծածուկ գործ-
 քերն համար պատասխան տանք: Այս
 մին յիշատակի գիրք է պահում. որ
 նորանում ամէն չար խորհուրդներն,
 խօսքերն, և գործքերն գրված են,
 որ նորանցից ամէն մէկն առաջ կը-
 բերվի մեզ յաւիտեան ամաչացը-
 նելոյ համար. եթէ աէր Յիսուսի
 Քրիստոսի պատուական արիւնոյն էն
 ամէնիցն սրբված չըլինիք: Արդու-
 մենք տճաշունչ գրքումն. (Յայտն.
 շ. 16.) թէ մին քանիսն էն. օրումն
 կըկանչեն դէպի սարերն և դարե-
 ըն կասեն թէ մեզ վերայ ընկէք,
 և ծածկեցէք մեզ աթուի վերայ

նստողի երեսիցն, և գառի բարկութե-
 հիցն: Մայց տէրն տայ որ քեզ և ինձ չը-
 պատահի հասկսի կորուստ և խեղճութի
 լա ահաւոր վիճակիցս պրծնելոյ
 համար, թող Տէրին խնդրենք դեռ
 քանի որ նա մօտիկ է: Թող ամբա-
 ընշան իրան ճանապարհըն թողէ, և
 անօրէն մարդն իրան խորհուրդներն,
 և դառնայ տէրին մօտ՝ և ողորմու-
 թիւն կըգտնէ. և մեր աստուծոյ
 մօտ՝ որ շատ առատութենով հորա
 անօրէնութիւններն կըթողէ: Ահա
 էս է շարհայ և փրկութեան օրն:
 Մայց երբ որ դատաստանի օրն կը-
 գայ. ապա անկարելի կըլինի որ ո-
 ղորմութիւն խնդրես և գտնես: Աթէ
 մեռնիս առանց Քրիստոսի հետ մաս-
 նակցութիւն ստանալոյ: Ապա լու-
 էր քեզ որ իսկի ծնւած չըլինէիր
 Պատճառն որ՝ լա՛ւ է իսկի աշխար-
 քի մէջ չըծնուի՛ր քան թէ միշտ և
 միշտ և յաւիտեան տանջանք քաշել և
 ողորմելի լինել դժօխքի մէջն: Մայց
 հաստատ է որ հենց ամէն մեղաւոր-
 ների բաժինն էս պիտի լինի՝ որ ի-

րանց մեղաց համար թողու թիւն չը-
խնդրեցին, և չըզջացան իրանց տէր
աստուծոյ մօտ դառնալոյ համար:
Պատճառն որ հենց աստուծո՛ւ ասաց
էն՝ հա որ կարող չէ սուտ ասել:

ՏԵՍՆ ԵՒ ԱՆՅԵՐՈՒՄ
ՔԱՆՈՅ:

Մենք ինչպէս կը պրծնինք թէ
որ անհոգ լինինք էնպէս ի մեծ
փրկու թեան համար: (Աբր. ք. 3)

Իրա՛նի որ մեծ է էս փրկու թիւնս
և ամէն մտքից էլ մեծ. ինչու որ
էնպէս ի փրկու թիւն է՝ որ հենց աս-
տուծոյ իմաստու թեւոյն և սիրոյն
հաստատւած է իմ ողորմե լի և կո-
րած հոգոյս համար. և էնպէս ի փր-
կու թի որ հենց ա՛յ միածին որդոյ
մահոյն պատրաստւած է: Ա՛յլ թէ
քանի մօտիկ էի ես դժոխքի ասիւն
(դժաղ էն) ո՛րքան խոր ընկած էի, քա-
նի՞ շատ և մեծ էին իմ մեղքերն,
որ էսպէս ի մեծ փրկու թիւն հարկա-
ւոր էր ինձ համար: Աւրեմն քանի՞

անհաւոր քան է հորա համար անհոգ
 լինիլն: Պատճառն որ՝ աստուծած էլ
 ուրիշ որդի չունի որ աշխարհքի
 համար տայ: Եւս էթէ ծուլանաս,
 և անհոգ լինիս էս փրկութեանս հա-
 մար. էթէ ջանք չանես որ ճշմար-
 տապէս ստանաս նորան, էթէ միտք
 չանես քո մեծ կորուստի համար, և
 փրկութեան համար որ քո աւաջիդ
 կայ, էլ ասան. ի՞նչպէս կարելի է
 քեզ որ ապրես. անկարելի է: Պատ-
 ճառն որ՝ դու էն միս մէնակ փըր-
 կիչն անարդումես. որ նորանով ա-
 մէնից մեծ մեղք ես գործում. աս-
 տուծոյ ողորմութիւնքն որ Քրիստո-
 սումն է դէն ես քցում, և Քրիստո-
 սի պատուական արիւնքն ոտի տակ
 ես կոխ տալիս: Աւրեմն չե՞ս վախե-
 նում և դողդողում էգպիսի մտած-
 մունքների համար: Հենց հաստատ
 հաւատան՝ թէ ամէն մեղաւոր մարդ
 որ ծուլացած և անհոգ է և աղօթքի
 համար ջերմեռանդ չէ, աստուծոյ
 ողորմութեան և Քրիստոսի փրկուե-
 դեմ անհնարին խիստ մեղանջումէ:

բայց խնդիր ազատութիւն և միտքա-
 րութիւն չըկայ նորանց համար, որ
 Քրիստոսին անարդուներն. պատճառն
 որ՝ սրանցից ետև մեղքերի համար
 էլ աւելի պատարագ չըկայ. նորանց
 կորուստն հաստատ է և մտիկ է՝ և
 յաւիտենական և անտանելի կըլլի-
 նի: Այս միտքդ բեր թէ ահա էս է
 ընդունելի ժամանակ. ահա էս է
 փրկութեան օրն: (Բ. Արմ. 7. 2.)
 Աթէ առանց Քրիստոսի մեռնիս,
 անկարելի է քեզ որ աստուծոյ ե-
 րեսըն համարձակութեամբ և միտ-
 քարութեամբ տեսնես: Բայց հաս-
 տատ մնում է քեզ համար, որ ընտ
 գատաւորի բերանիցն էն ահաւոր
 վճիռն որ ասաց. թէ հեռու գնացեք
 անիծվածներդ՝ յաւիտենական կրակն
 որ սատանային և նորա հրեշտակնե-
 րին համար պատրաստված է: (Ապոկ.
 16. 41.) Բնաւ լիցի՝ Աստուծո՛ւ չի
 անէ: Նրա համար մին էլ աղաչու-
 մեմ քեզ ո՛վ իմ մեղաւոր ընկերս՝
 էս գիրքս վերջացնելուց և խփելուց
 առաջ կանգնիր և միտք արա՛. և մա-

հաւանող ծուկնր դիրք և երեսի վերայ
 ընկիր և դէպի աստուած աղօթք ա-
 րան որ քո խղճմտանքըդ զարթնացնէ
 և Քրիստոսի գիտութիւնըն քեզ շը-
 նորհէ: Հենց իմ աղաչանքս և ա-
 ղօթքս էլ վերահուժեն դէպի աստ-
 ուած որ քո փրկութիւնդ հաստատ-
 վի: Այլ իմ առաջ իս մին ուրիշ պատ-
 ճառ չըկայ էս գիրքս քո ձեռքդ տա-
 լոյ համար, բայց մէնակ քո հոգոյ յա-
 ճիտեհական փրկութիւնն: Այլ իմ
 աստուած տո՛ւր՝ որ էս փոքր գիրքս
 շատ պտուղ բերէ կարդացողների
 հոգոյն համար. թէ հէմիկ և թէ
 յաւիտեան. շնորհիր քո օրհնութե-
 նովդ, որ սորանում գրած պատուա-
 կան ճշմարտութիւններն անուշ հոտ
 վրեն կեանքից դէպի կեանք, և ոչ
 թէ մահից դէպի մահ: Աղաչումմ
 քեզ ո՛վ Տէր շնորհիր էս Յիսուսի
 Քրիստոսի համար. Ամէն. Լինի:

Շուշի բերդումն անտարանական
Ժողովքի տան մէջն էս հետեօղ
գրեանքս էլ ծախվումն:

1. Նոր հրահարանն արեւալ 'ի Վեհեօրէի:
2. Նախօրեւեանն շէրահանեւեանն:
3. Նախօր Բաղիւրտ. 'ի Գրաբաւե
ցաշ Խարհաբաւ:
4. Բնութեացաւորտ 'ի հին հրահարանէ:
5. Նախաւեանն աստուածացին Վհացաւ
բեանց. Գրաբաւ և աշխարհաբաւ:
6. Պատճառեանն սարբ Գրաց Գրաբաւ:
7. Տեարահ այբաբեանեանն:
8. Ընթացին հանանն սարճաւի:
9. Արեւ Խօսուցաւիտ զնո խաւանացի զնո
աշխարհանեանն Տարբաց հեօն. աշխար
հաբաւ:
10. Ընթարանի զօրաւի հաճ զնո արաբ
ճաւացի սարճաւի: աշխարհաբաւ:
11. Նախօր շնեւեանն շրիստանեանն
հաւարաց և Տակեօրանեանն հրօնի. աշ-
խարհաբաւ:
12. Շաք հարհաւար հարցճաւիտիւր. աշ-
խարհաբաւ:

2 v

13. Երևանի քաղաքի քաղաքապետարան

14. Երևանի քաղաքի քաղաքապետարանի
համար 13/14 քաղաքապետարան

